

Sygn. akt VU 236/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Marzena Foltyn-Banaszczyk

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku G. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania G. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

z dnia 8 stycznia 2015 r. sygn. (...) (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 236/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 stycznia 2015 roku w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.odmówił wnioskodawcy G. W. prawa do wcześniejszej emerytury ponieważ nie osiągnął 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych oraz wieku emerytalnego (60 lat).

W odwołaniu z dnia 16 lutego 2015 roku G. W. wniósł o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury zarzucając zaskarżonej decyzji naruszenie przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) oraz przepisu § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 z późniejszymi zmianami) poprzez błędne ich zastosowanie polegające na niesłusznym uznaniu, iż odwołujący się nie spełnia warunków do przyznania mu emerytury na warunkach wskazanych w powołanych wyżej przepisach, pomimo istnienia ku temu przesłanek. Wnioskodawca składał wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z zeznań wskazanych świadków.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. W. urodził się w dniu (...). W dniu 15 grudnia 2014 roku złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę 1-4 akta ZUS)

Skarżący na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił przed organem rentowym staż pracy wynoszący 25 lat.

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych żadnego okresu zatrudnienia.

(dowód: decyzja - k.52 akta ZUS; odpowiedź na odwołanie k. 5-6)

Wnioskodawca w okresie od dnia 2 marca 1972 roku do dnia 4 września 1975 roku pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, w okresie od dnia 5 września 1977 roku do dnia 31 stycznia 2005 roku kolejno w Przedsiębiorstwie (...) w B. oraz w Przedsiębiorstwie (...). W świadectwach pracy zostały wskazane jako stanowiska zatrudnienia wnioskodawcy: ślusarz – spawacz, monter szalunków, ślusarz.

(dowód: wniosek o emeryturę 1-4 akta ZUS; świadectwo pracy k. 20 - 21 akta ZUS; świadectwo pracy k. 4 akt kapitałowych)

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołanie nie jest uzasadnione.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. **osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,**
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca legitymuje się 25-letnim okresem pracy. Nie spełnił jednak pozostałych przesłanek, od których zależy prawo do emerytury, a **mianowicie nie osiągnął wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat** oraz nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 roku 15-letniego wymaganego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Skarżący wniósł o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków w celu wykazania, iż posiada staż pracy w warunkach szczególnych ponad 15 lat.

Sąd oddalił wniosek dowodowy wnioskodawcy jako bezprzedmiotowy w danej sprawie i bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Przepis art. 184 ustawy wprowadził bowiem szczególną regulację intertemporalną, przewidując prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego kręgu ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy w dniu wejścia ustawy w życie (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn), przy czym przepis ten nie odsyła w zakresie warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury do art. 32 ustawy, jak czyni to art. 46, lecz ustanawia własne przesłanki nabycia tego prawa.

Powołany przepis odnosi się zatem do tych ubezpieczonych urodzonych poczynając od dnia 1 stycznia 1949 r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku (65 lat), lecz w całości spełnili do tej daty ustawowo określone wymagania stażowe (tzw. ogólne i szczególne) oraz osiągnęli wiek 60 lat. Brak spełnienia którejkolwiek z przesłanek uniemożliwia stwierdzenie, iż wnioskodawca nabył prawo do emerytury. Należy bowiem podkreślić, iż ubezpieczony nabywa prawo do emerytury z mocy prawa po spełnieniu ustawowych przesłanek, decyzja organu rentowego czy wyrok sądu potwierdza jedynie nabycie uprawnienia. O ile bowiem zgodnie z art. 100 ww. ustawy prawo do świadczenia (in abstracto) powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia, to w przypadku emerytury, o jakiej mowa w art. 184 ww. ustawy - mając na uwadze, że wskazane w tym przepisie kryterium okresów składkowych i nieskładkowych oraz stażu pracy w szczególnych warunkach powinno być spełnione do chwili wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku - dniem tym jest dzień ziszczenia się pozostałych warunków określonych w tym przepisie, **czyli osiągnięcie przez wnioskodawcę wieku emerytalnego**, jeśli nie był członkiem otwartych funduszy emerytalnych. Decyzja przyznająca prawo do emerytury ma bowiem deklaracyjny charakter. Potwierdza ona fakt nabycia przez wnioskodawcę prawa do świadczenia, które następuje w dniu spełnienia wszystkich przesłanek jego powstania. Sytuacja ubezpieczonych, wskazanych w art. 184 ustawy, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe, realizowane po osiągnięciu wieku emerytalnego. (por. wyrok SN z dnia 11 czerwca 2013 roku, II UK 381/12, LEX; wyrok SA w Katowicach z dnia 14 maja 2013 roku, IIIAUa 1739/12, LEX).

Z treści powołanych wyżej przepisów wynika zatem, iż nabycie prawa wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury uzależnione jest od łącznego (kumulatywnego) spełnienia 3 przesłanek: przesłanki wieku (60 lat), ogólnego stażu pracy (25 lat) i stażu pracy w warunkach szczególnych (15 lat). Wykładnia językowa i funkcjonalna przepisów art. 184 ust. 1 i 2 i art. 100 ust. 1 ustawy prowadzi bowiem do wniosku, że tylko kumulatywne, jednoczesne spełnienie wszystkich przesłanek warunkujących nabycie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach prowadzi do nabycia prawa do tego świadczenia. Należy zatem ustalić dzień, w którym ubezpieczony ubiegający się o przedmiotowe świadczenie spełnia faktycznie wszystkie te przesłanki łącznie.

W sprawie wnioskodawca urodził się w dniu (...), **zatem wiek 60 lat osiągnie dopiero w dniu(...)** Wnioskodawca natomiast złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury **na około 1,5 roku przed osiągnięciem ustawowego wieku uprawniającego do emerytury w obniżonym wieku.**

Zarówno w chwili wydania decyzji przez organ rentowy, jak i w chwili orzekania przez Sąd Okręgowy wnioskodawca nie zatem osiągnął wieku, który pozwalałby stwierdzić prawo wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury.

W tej sytuacji w istocie zbędnym stało się badanie spełnienia przez wnioskodawcę pozostałych przesłanek do uzyskania prawa do emerytury. Wobec nieosiągnięcia przez wnioskodawcę wymaganego ustawą wieku, kwestia posiadania przez niego wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach stała się bezprzedmiotowa, a żądanie wydania wyroku w istocie ustalającego posiadanie wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach, jako jednej z kilku przesłanek prawa do emerytury, określonego w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które muszą być spełnione łącznie, było niedopuszczalne. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, roszczenie o świadczenie (np. o emeryturę) wyprzedza roszczenie o ustalenie, skutkiem czego nie jest możliwe wydanie wyroku ustalającego istnienie którejs z przesłanek prawa do świadczenia.

Ww przepis konkretyzuje więc przesłanki nabycia prawa do emerytury, zatem wykluczony jest stan, gdy bez spełnienia jednej z normatywnych przesłanek strona będzie dochodziła ustalenia prawa na przyszłość. Wymaga przy tym podkreślenia, że ustawodawca zagwarantował określone w przepisie szczególne uprawnienie w konkretnych okolicznościach faktycznych, co wyklucza możliwość zagwarantowania tego prawa w drodze wykorzystania przepisu proceduralnego (art. 189 k.p.c.). Z treści odwołania można wnioskować, iż ubezpieczony dążył faktycznie jedynie do ustalenia, iż spełnia jedną z przesłanek prawa do wcześniejszej emerytury, a mianowicie, że posiada wymagany staż pracy w szczególnych warunkach i w tym zakresie składał wnioski dowodowe nie kwestionując i nie odnosząc się do przesłanki wieku – 60 lat.

Brak osiągnięcia wieku 60 lat przez wnioskodawcę powoduje zatem niemożność nabycia uprawnień emerytalnych. Odmowna decyzja organu rentowego była prawidłowa, zarzut naruszenia przepisów art. 184 ustawy oraz § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów podnoszony w odwołaniu był całkowicie niezasadny. Sąd Okręgowy zaś po ustaleniu obiektywnej okoliczności, że ubezpieczony nie osiągnął wymaganego wieku 60 lat, nie miał obowiązku i możliwości prowadzenia postępowania dowodowego celem ustalenia spełnienia pozostałych przesłanek przyznania świadczenia.

W miejscu należy z całą mocą podkreślić, iż przedmiotem żądania wniosku wnioskodawcy z dnia 15 grudnia 2014 roku było przyznanie wcześniejszej emerytury, a nie ustalenie prawa do spornego świadczenia w przyszłości. Z materiału zgromadzonego w sprawie niniejszej jednoznacznie wynika, że ubezpieczony w dniu 15 grudnia 2014 roku złożył wniosek o przyznanie emerytury, a następnie odwołał się od decyzji organu rentowego, który odmówił przyznania tego świadczenia, zakreślając w ten sposób przedmiot sporu i co z tym związane, granice zaskarżenia. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot żądania (sporu) jest bowiem określony treścią decyzji organu rentowego, od której odwołanie wszczyna postępowanie przed sądem, co oznacza, że przedmiotem oceny sądu w sprawie dotyczącej przyznania emerytury, jest prawo do tego świadczenia, nie zaś poszczególne przesłanki, od spełnienia których przepisy prawa uzależniają przyznanie tego świadczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99 - OSNP 2000, nr 15, poz. 601; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99 - OSNP 2000, nr 5, poz. 121; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08 - LEX nr 553692 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11 - LEX nr 844747). Należy z całą mocą podkreślić, iż w postępowaniu odrębnym w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, toczącym się z odwołania od decyzji organu rentowego, wydanej na wniosek o przyznanie emerytury, niedopuszczalne jest przedmiotowe przekształcenie roszczenia w trybie art. 193 k.p.c. poprzez żądanie ustalenia tylko niektórych przesłanek warunkujących prawo do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2010 r., II UK 108/10 - LEX nr 688682). Powyższe oznaczało, iż w danej sprawie przedmiotem postępowania było ustalenie i orzeczenie wyrokiem, **czy wnioskodawca nabył prawo do wcześniejszej emerytury**, a nie ustalenie czy wykonywał pracę w warunkach szczególnych we wskazanym okresie

Brak osiągnięcia wymaganego wieku przez wnioskodawcę powoduje niemożność nabycia uprawnień emerytalnych. Odmowna decyzja organu rentowego była zatem prawidłowa. Wnioskodawca nie spełnił bowiem warunków do przyznania mu emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, gdyż nie ukończył 60 lat.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.